

NONANTOLA

parafiami, 91 kościołami i 62 księżmi), nad którą czasowy zarząd powierzono abpowi Modeny; 1886 zostało sekularyzowane; 1926 pralatura wznowiła działalność zarządzaną przez abpów Modeny, a 1986 utworzono archidiec. → Modena-Nonantola.

Centrum opactwa stanowi 3-nawowa, rom. świątynia (od 1928 bazylika) zbudowana 1058 staraniem opata Grottescalca, przebudowana w XIII w., nast. restaurowana na pocz. XX w. przez architekta F. Manziniego; w jej wnętrzu na uwagę zasługują: mauzoleum w prezbiterium św. Sylwestra, z płaskorzeźbami ukazującymi sceny z jego życia z XVI w., krypta z 64 kolumnami (relikwie św. Anzelma, Hadriana III, Anserisa, Fuscii, Teopompa i Sinesia); w ołtarzach bocznych obrazy autorstwa m.in. Michela di Matteo Lambertiniego, F. Bianchi Ferrariego; obecnie w opactwie znajduje się Museo Benedetto Nonantolano e Diocesano di Arte Sacra, biblioteka z 20 000 vol. w tym 16 inkunabułów oraz archiwum liczące ok. 4500 starodruków.

G. Tiraboschi, *Storia dell'augusta badia di s. Silvestro di N.* I-II, Modena 1784-85; A. Gaudenzi, *Il monastero di N., il Ducato di Persiceto e la Chiesa di Bologna*, *Bullettino dell'Istituto Storico Italiano* 22(1901) 77-214, 36-37(1916) 7-570; L. Bianchi, *La pieve di s. Michele Arcangelo in N.*, CV 1937; G. Fasoli, *L'abbazia di N. fra l'VIII e l'XI sec. nelle ricerche storiche*, *Studia et documenta historiae et juris* 2(1943) 90-142; E. Lavagnino, *ECat VIII* 1928; L. Novelli, *DIP VI* 325-329; M. Debbia, *Il bosco di N.*, Bol 1990; A. Barbieri, A. Leonelli, G. Montanaro, *Storia dell'arcidiocesi di Modena-N.* I-II, Modena 1997; K. Birnbacher, *LThK VII* (1998³) 897; G. Caselgrandi, *Il tesoro dell'abbazia di san Silvestro di N.*, Nonantola 1998; G. Malagoli, *N. e la sua antichissima terra*, Nonantola 1999.

Mariusz Konieczny

NONGSTOIN, diecezja w pn.-wsch. Indiach (stan Meghalaya) eryg. 28 I 2006 przez pap. Benedykta XVI z części terytorium archidiec. Szilong jako jej sufragania; od 1949 działalność ewangelizacyjną prowadzili tu → salezianie, którym powierzono nowo powstałą diecezję; zajmuje ona 5247 km² i liczy 294 115 mieszcz., w tym ok. 85 000 katolików, 13 parafii, 2 księży diec. i 17 zak., 17 zakonników i 61 sióstr.

P. Pallath, *The Catholic Church in India*, R 2003, 2005²; AnPont 2007.

Ewelina Zarosa

NONKONFORMIŚCI (ang. *nonconformists, dissenters*, odstępcy, *separatists* separatysty), anglikanie odrzucający akt uniformistyczny (*Act of Uniformity*) z 1662 króla ang. → Karola II (→ anglikański Kościół).

Reforma anglikańskiego Kościoła państw. 1660 nie została zaakceptowana przez wszystkich anglikanów; jej przeciwnicy odrzucili → *Anglikańskie artykuły* i tzw. kodeks Clarendona (*Clarendon Code*, 1661-65), włącznie z 4 wcześniejszymi aktami uniformistycznymi (*Acts of Uniformity*: 21 I 1549; 6 IV 1552; 24 VI 1559; 19 V 1662), których celem było prakt. wprowadzenie jednolitej administracji i liturgii w życie kośc.; ostatecznie zawierały one m.in. zreformowaną wersję → *Common Prayer Book* jako obowiązujący kodeks życia kośc.-liturg. oraz obowiązek (egzekwowany do 1828) uznania pod przysięgą króla za głowę Kościoła; jego przestrzeganie umożliwiałoby dalszą drogę awansu (do urzędów kośc. i państw., stopni wojskowych, studiów), zaś odrzucenie pociągało za sobą ostre sankcje prakt. (pozbawienie własności, cenzura publikacji, zakaz przemawiania i głoszenia kazań); sytuacja n. uległa pewnej poprawie wraz z ogłoszeniem 1689 aktu tolerancyjnego (*Tolerance Act*), który przyczynił się do ich dalszej oficjalnej działalności i rozwoju tzw. Kościołów wolnych; ich przedstawicielami byli m.in. kaznodzieja purytański i pisarz J. → Bunyan oraz twórcy metodyzmu (→ metodyści) Ch. i J. Wesleyowie (choć zachowali pełnej jednolitości z oficjalnym, państw. Kościołem anglik. (m.in. baptyści, kwakrzy,

metodyści, purytanie oraz chrześc. wspólnoty kongregacjonalistów i prezbiterian).

M.R. Watts, *The Dissenters* I-II, Ox 1978-95; R. Ward, *EKLn* I 882-883; J. Munson, *The N. In Search of a Lost Culture*, Lo 1991; C.P. Thiede, *LThK III* (1995³) 269-270; W.R. Ward, *ECh* I 855-856; M.R. Watts, *RGG* II (1999⁴) 877-879; *RelEnc* VII 342.

Stanisław Józef Koza

NONKONFORMIZM (łac. *non* nie, *conformari* dopasowywać się), postawa sprzeciwu wobec norm panujących w określonej grupie społ. przeciwstawna → konformizmowi; także niezgadanie się z panującymi zwyczajami, poglądami, zasadami, opiniami i przeciwstawianie im własnego systemu zachowań i wartości, połączone z brakiem potrzeby akceptacji ze strony grupy.

W perspektywie społ. n. cechuje te jednostki, które nie poddając się presji społ., żyją w zgodzie z własnymi odrębnymi przekonaniami; skrajną, demonstracyjną formą n. jest antykonformizm polegający na kwestionowaniu ogólnie przyjętych norm i wzorców zachowań, prowadzący do przyjęcia przez jednostkę postawy buntu lub wycofania.

1. W psychologii – n. obejmuje zachowania jednostki niezgodne z obowiązującymi normami i zasadami, lecz odpowiadające jej własnym przekonaniom; w szerszym znaczeniu polega na nieuleganiu wpływowi społ. w zakresie wartościowania i podejmowania decyzji; wyraża się w → indywidualizmie, nieuleganiu dominującemu modom i trendom oraz niepoddawaniu się dyktatowi większości; w zależności od warunków może spełniać pozyt. rolę – sprzyjać twórczemu myśleniu, wytyczać kierunki rozwoju i wyzwalając inicjatywę; może być również wyrazem nieprzystosowania jednostki do obowiązujących wymogów społ. i powodować dezintegrację grupy społ. oraz rosnącą izolację jej członków; n. może wynikać z takich cech osobowych, jak: spontaniczność, aktywność, odwaga, niezależność, oryginalność, kreatywność, otwartość; może być przejawem wysokiego poziomu samoakceptacji i samooceny, krytycyzmu oraz pogłębionej refleksji nad → motywacją własnych zachowań; zajmowaniu postawy nonkonformistycznej sprzyja też niska atrakcyjność grupy społ., spowodowana jej nadmierną liczebnością i niskimi kompetencjami jej członków oraz kulturowo uwarunkowane przedkładanie niezależności, indywidualności i podmiotowości jednostek ponad wartość solidarności społ.; w psychologii n. jest uznawany za oznakę pełnej dojrzałości osobowej człowieka.

2. W socjologii – n. jest typem zachowań odbiegających od przyjętych w danym środowisku norm społ.; mimo swej osobliwości postawa nonkonformistyczna jest traktowana przez grupę pobłażliwie jako „dziwaczna”, ale niegroźna; w przypadku, gdy zachowania te zagrażają równowadze systemu społ., są uznawane za formę dewiacji (etykietowanie jednostek i grup jako dewiacyjnych) i okładane sankcjami, a sami nonkonformiści poddawani są przymusowej resocjalizacji. Do gł. czynników wpływających na społ. kategoryzację poszczególnych zachowań (n. – dewiacja) należą – stopień ugruntowania akceptowanych form zachowań (np. ocena → poligamii), okresowe nasilenie wrażliwości społ. na dany typ zachowań (np. ocena → molestowania seksualnego) oraz czynniki określające status osoby naruszającej obowiązujące takie normy, jak płeć, wykształcenie czy pozycja społ. (np. uznawanie kobiet domagających się równości praw publ. za dewiantki). Do najważniejszych czynników zacierających granice między n. a dewiacją we współcz. świecie zalicza się idee → pluralizmu i → tolerancji, co w obliczu zagrożenia całkowitego upadku wszelkich norm i obyczajów oraz związanych z tym neg. skutków społ. skłania do stawiania pytań o sensowność i konieczność wyznaczania granic tolerancji.

3. W religii – n. polega na niezależności indywidualnych postaw i zachowań rel. od oficjalnej doktryny i wymagań